

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту
Кафедра обліку та аудиту

СЕРЕДА АНЖЕЛІКА РАДИСЛАВІВНА

Реферат
кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

ОБЛІК ТА АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ
І ПІДРЯДНИКАМИ (ЗА ДАНИМИ ТОВ «ХХХ», м. ХАРКІВ)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(освітня програма «Облік і аудит»)

Науковий керівник: доктор економічних
наук, професор
Маренич Тетяна Григорівна

Харків – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Актуальність теми. Фінансово-господарська діяльність підприємств неможлива без системи розрахунків, яка генерує виникнення різних видів заборгованостей. Розрахунки мають постійно діючий, динамічний характер, потребують певних управлінських впливів, що вимагає відповідної економічної інформації, провідна роль у загальній сукупності якої належить обліковій інформації.

Тісно пов'язаний з розрахунковими операціями, які можуть призводити до утворення зобов'язань, процес постачання (заготівлі, придбання), як перша фаза кругообігу капіталу підприємства. Через різницю у часі між моментами постачання та сплати за рахунками у підприємства виникає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги. Даний вид зобов'язань є тимчасово вільними обіговими коштами та здійснює суттєвий вплив на фінансову стійкість та платоспроможність суб'єкта господарювання. При цьому, особливо в період кризи неплатежів, за високого рівня питомої ваги простроченої заборгованості, актуалізуються питання управління кредиторською заборгованістю. Вирішення завдань фінансового менеджменту значною мірою визначається якістю організації і досконалістю методології бухгалтерського обліку, який покликаний забезпечити користувачів всіх рівнів управління повною, достовірною та неупередженою інформацією про зобов'язання. Відсутність системного підходу до організації та методичного забезпечення бухгалтерського обліку, як джерела звітної інформації, негативно впливає на загальний рівень управління фінансово-господарською діяльністю підприємств. У зв'язку з цим вибір теми дослідження та його цільова спрямованість є надзвичайно актуальними.

Дослідженню особливостей обліку та аудиту розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками присвячено роботи таких вчених, як Владика О.Є., Власюк Г.В., Демченко Я.М., Киян А.В., Кобилянська І.О.,

Кравченко В.І., Маренич Т.Г., Маркус О.В., Матюха В.І., Мисака Г.В., Орлов І.В., Отенко В.І., Пилипенко А.А., Побережець О.В., Прохорова В.М., Сторожук Т.М., Фендик В.М., Ярмолюк О.Ф. та інших. В працях цих дослідників розкрито сутність поточних зобов'язань, організацію обліку, аудиту, а також їх вплив на фінансовий стан підприємства.

Разом з тим, вивчення наукових праць та практика господарської діяльності свідчать про те, що деякі з теоретичних положень відносно трактування розрахунків, заборгованості та зобов'язань є дискусійними, а ряд важливих аспектів їхньої організації, оцінки, методики обліку та відображення у фінансовій звітності потребують удосконалення. Це зумовило вибір теми кваліфікаційної (магістерської) роботи «Облік та аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками (за даними ТОВ «XXX», м. Харків)».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка «Формування напрямів та механізмів підвищення ефективності агропромислового виробництва в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0116U7411, 10.2016 р.-10.2021 р.), де автор розробив пропозиції щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка напрямків удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками підприємств в сучасних умовах господарювання за вимогами П(С)БО та МСФЗ.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- вивчити та узагальнити основну і спеціальну літературу з досліджуваної проблеми;
- провести аналіз основних показників діяльності підприємства;

– дати кваліфіковану характеристику стану організації бухгалтерського обліку на підприємстві, виявити позитивні сторони ведення обліку та визначити його недоліки;

– дослідити склад заборгованості з метою їх впливу на фінансові показники діяльності підприємств;

– узагальнити напрями та розробити рекомендації щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками;

– обґрунтувати пропозиції щодо облікової політики відносно елементів, які стосуються обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками;

– конкретизувати методичні засади проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками з урахуванням розміру підприємства.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками як складової облікової системи підприємства.

Предметом дослідження є сукупність господарських операцій з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства.

Методи дослідження. Дослідження проводилось із застосуванням наукових методів, які ґрунтуються на діалектичному методі пізнання та об'єктивних законах розвитку економіки. В роботі використано наступні як загальнонаукові, так і специфічні методи: індукції та дедукції, аналізу і синтезу – при вивченні сучасного стану, напрямів удосконалення розрахунків з постачальниками і підрядниками та балансу, як форми фінансової звітності, уточненні категорій «розрахунки», «зобов'язання» і «заборгованість»; аналогії – для дослідження відповідності вітчизняної системи обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками міжнародним вимогам; абстрагування – для формулювання узагальнених висновків щодо практики розрахунків з постачальниками і підрядниками підприємств; зведення та групування – при аналізі обсягів діяльності підприємства; монографічний метод – для дослідження розробок вчених щодо вдосконалення методики облікового забезпечення розрахунків з постачальниками і підрядниками; графічний метод

– для наочного зображення результатів дослідження. Проведення розрахунків здійснювалося з використанням можливостей сучасної комп'ютерної техніки, технології та програмних продуктів.

Теоретичною та методологічною основою кваліфікаційної (магістерської) роботи стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених за обраною проблематикою, законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні матеріали, що регламентують порядок обліку розрахунків між суб'єктами господарської діяльності. У процесі дослідження використано показники Держкомстату України за 2017-2018 рр., матеріали періодичних видань, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності ТОВ «XXX» за 2017-2019 рр.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні й розробці практичних рекомендацій з удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємствах.

Основні положення і результати дослідження, що розкривають новизну кваліфікаційної (магістерської) роботи та виносяться на захист полягають у наступному:

удосконалено:

– методику аналітичного забезпечення на основі запропонованих субрахунків другого порядку до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» (6311 «Заборгованість, за якою строк оплати не настав»; 6312 «Заборгованість, не сплачена в строк»; 6313 «Заборгованість за пролонгованими договорами»), що забезпечить дієвість контролю та поліпшення управління зобов'язаннями, а також реальну оцінку кредиторської заборгованості підприємства;

– методику синтетичного обліку поточних зобов'язань на основі запропонованих змін до діючого типового плану рахунків (виключення рахунків 61, 62; перейменування рахунків 66, 68; введення нових субрахунків до рахунку 68 «Розрахунки з іншими кредиторами»), які підвищать ефективність бухгалтерського обліку, його інформативність;

– структурну побудову балансу (звіту про фінансовий стан) шляхом внесення змін: до статті «Поточна кредиторська заборгованість за:» – введення додаткових статей «у тому числі не сплачена в строк» (коди рядків 1616, 1631); до статті «Інші поточні зобов'язання» (код рядка 1690) – додаткової статті «у тому числі не сплачена в строк» (код рядка 1691), що посилює аналітичну цінність балансу, надасть можливості користувачам фінансової звітності оцінити якісний склад кредиторської заборгованості підприємства;

набули подальшого розвитку:

– обґрунтування напрямів формування та складових елементів облікової політики щодо зобов'язань за вимогами П(С)БО та МСФЗ, що формалізує якісне ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємств;

– теоретичні напрацювання щодо сутності понять «розрахунки», «зобов'язання», «кредиторська заборгованість», «кредитори», їх співвідношення;

– теоретичні підходи до класифікації кредиторської поточної заборгованості за відповідними строками непогашення, що буде сприяти налагодженню ефективної системи управління нею, забезпечить своєчасність прийняття раціональних управлінських рішень щодо зменшення боргів та зобов'язань.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками, що сприятимуть підвищенню якості ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна (магістерська) робота є самостійно виконаною роботою. Наукові розробки, узагальнення, практичні пропозиції та висновки, що містяться в кваліфікаційній (магістерській) роботі та виносяться на захист, одержано автором особисто. З наукових праць,

опублікованих у співавторстві, використано лише ті положення, які є результатом особистих досліджень здобувача.

Апробація результатів дослідження. Результати наукового дослідження доповідались й одержали схвалення на 4 конференціях: Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих учених, студентів, аспірантів «Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу та фінансів в агропромисловому виробництві України» (м. Харків, 25 квітня 2018 р.); внутрівузівській науково-практичній конференції за підсумками виробничої практики студентів спеціальності «Облік і оподаткування» (м. Харків, 10 жовтня 2017 р.); Четвертій Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» (м. Харків, 8 жовтня 2020 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів», присвяченій 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (м. Харків, 30 жовтня 2020 р.).

Публікації. Результати кваліфікаційної (магістерської) роботи викладено в 5 наукових працях загальним обсягом 1,2 ум. друк. арк.

Обсяг і структура кваліфікаційної (магістерської) роботи. Кваліфікаційна (магістерська) робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку літератури і додатків. Основна частина роботи займає 110 сторінок. Робота містить 13 таблиць, 7 рисунків, додатки. Список використаних джерел налічує 84 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, відображено теоретичне і практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувача та апробацію

матеріалів кваліфікаційної (магістерської) роботи.

У першому розділі «Загальні положення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками» розглянуто: визначення і визнання зобов'язань, їх класифікацію та оцінку за національною та міжнародною системою стандартизації; принципи та форми безготівкових розрахунків; інформаційне забезпечення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками.

У другому розділі «Стан обліку та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками» висвітлено: організаційно-економічну характеристику ТОВ «ХХХ»; організацію ведення бухгалтерського обліку на підприємстві; економічний зміст розрахунків з постачальниками і підрядниками та завдання їх обліку; первинний, синтетичний та аналітичний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками; методику проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками; оформлення підсумків аудиторського дослідження.

У третьому розділі «Удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками» узагальнено: напрями вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками при діючій формі обліку; результати аудиту положень облікової політики підприємства щодо зобов'язань; порядок проведення аудиту в умовах застосування комп'ютерних технологій.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній (магістерській) роботі розглянуто теоретико-методичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємствах. Висновки та пропозиції, сформовані на основі результатів дослідження, полягають у наступному:

1. Заборгованості є наслідком діючої системи розрахунків, за якою виникають розриви у часі між моментом платежу і моментом переходу права власності на товари (роботи, послуги), між моментом пред'явлення платіжних документів до сплати і надходженням грошових коштів на поточні рахунки постачальників. Основою взаємовідносин між постачальниками і підрядниками є договори (контракти) купівлі-продажу продукції, договори підряду на виконання різних робіт, надання послуг тощо. Належна організація бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками забезпечить всіх зацікавлених користувачів фінансової інформації достовірними, повними та неупередженими даними про стан кредиторської заборгованості. Статистичні дані свідчать, що питома вага поточних зобов'язань у структурі балансу підприємств України за видами економічної діяльності за 2015-2018 рр. коливається від 43,7% до 86,7%. Найбільше поточна кредиторська заборгованість займає в пасивах підприємств оптової та роздрібної торгівлі. В той же час у сфері будівництва найбільша питома вага припадає на довгострокові зобов'язання (в 2015 р. – 33,8%; 2018 р. – 23,6%).

2. З'ясовано, що в бухгалтерському обліку в контексті розрахунків використовуються різні терміни (заборгованість; розрахунки; дебіторська заборгованість; кредиторська заборгованість; зобов'язання; фінансове зобов'язання тощо). В діючих нормативних документах перевага віддається поняттю «зобов'язання». Визначено сутність цих термінів та їх взаємозв'язок. На нашу думку, кредиторська заборгованість – сума заборгованості підприємства кредиторам на певну дату. Кредитори – юридичні та фізичні особи, яким внаслідок минулих подій підприємство заборгувало певні суми коштів, їхніх еквівалентів або інших активів. Зобов'язання слід розглядати як обов'язок чи відповідальність діяти або робити певним чином. При цьому вони можуть виникнути у результаті власної ініціативи суб'єкта господарювання. Тому, зобов'язання є ширшою категорією, ніж кредиторська заборгованість.

3. В бухгалтерському обліку оцінювання зобов'язань є складним процесом. З урахуванням останніх змін до П(С)БО 11 «Зобов'язання»

теперішня вартість стає базою оцінки для будь-яких довгострокових зобов'язань. Але в П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» збережено вимогу щодо оцінки фінансових зобов'язань (крім фінансових зобов'язань, призначених для перепродажу, і зобов'язань за похідними фінансовими інструментами) за амортизованою собівартістю. Для узгодження цих стандартів необхідно розподілити зобов'язання на фінансові та нефінансові: для оцінки фінансових боргів застосовувати П(С)БО 13, а для оцінки нефінансових боргів – П(С)БО 11. Тому фактично в системі П(С)БО можна виділити в оцінці кредиторської заборгованості чотири категорії.

4. Доведено, що безготівкові розрахунки мають переваги порівняно з готівковою формою. Узагальнено основні принципи і правила організації безготівкових розрахунків. Охарактеризовано форми безготівкових розрахунків, які пов'язані з використанням різних видів платіжних інструментів (меморіального ордера; платіжного доручення; платіжної вимоги-доручення; платіжної вимоги; розрахункового чека; акредитива). Підприємства (клієнти банків) самостійно обирають передбачені платіжні інструменти (за винятком меморіального ордера) і зазначають їх під час укладення договорів. З'ясовано, що в ТОВ «XXX» найбільшого розповсюдження отримали платіжні доручення.

5. Одним із важливих завдань аудиту є встановлення достовірності сум кредиторської заборгованості, які відображено в облікових регістрах та фінансовій звітності. Стверджується, що раціональна організація внутрішнього контролю за станом розрахунків сприяє зміцненню договірної та розрахункової дисципліни, скороченню дебіторської і кредиторської заборгованості, покращенню фінансового стану суб'єкта господарювання. Визначено завдання аудиту кредиторської заборгованості, перелік документів, які залучаються аудитором для проведення аудиту, перелік типових порушень, які трапляються під час перевірки ведення обліку кредиторської заборгованості по розрахунках з постачальниками та підрядниками. Розкрито методику проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками

та оформлення його результатів з урахуванням особливостей діяльності підприємства.

6. ТОВ «ХХХ» спеціалізується на розробці, виробництві, впровадженні і продажу сучасних пломбувальних пристроїв. Товариство за досліджуваний період збільшило обсяг реалізованих послуг (включаючи ПДВ) на 66,6%, який досяг в 2019 р. 9593,6 тис. грн. Середня кількість працівників незмінна і становить 12 осіб. Підприємство постійно оновлює основні засоби: в 2019 р. порівняно з 2017 р. їх первісна вартість збільшилася на 90,2%. Середньорічна вартість оборотних активів також щорічно зростає: з 1664,0 тис. грн в 2017 р. до 3320,4 тис. грн в 2019 р. Фонд оплати праці штатних працівників має тенденцію до збільшення, проте середньомісячна заробітна плата працівників товариства є не високою.

7. У ТОВ «ХХХ» чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2019-2017 рр. зріс з 4798,5 тис. грн до 7994,7 тис. грн або на 66,6%. При цьому собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) також збільшилася (на 56,1%). Чистий прибуток підприємства за досліджуваний період теж зріс з 194,2 тис. грн в 2017 р. до 321,8 тис. грн в 2019 р., або на 65,7%, а порівняно з попереднім роком – в 1,7 рази. Це призвело до підвищення рівня рентабельності за досліджуваний період – з 5,7% до 6,1% (або на 0,4 в.п.). Проведений аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «ХХХ» показав, що підприємство не має достатніх можливостей негайно погасити свої борги, оскільки коефіцієнти поточної (загальної) ліквідності, швидкої та абсолютної ліквідності не перевищують нормативних значень. Але при цьому розмір чистого оборотного капіталу засвідчив, що товариство має можливість сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність. Отримані значення інших фінансових коефіцієнтів свідчать про достатній рівень його забезпеченості власними оборотними засобами і про маневреність власного капіталу. Розраховано, що в структурі поточних зобов'язань ТОВ «ХХХ» кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги займає найбільшу питому вагу (в

2017 р. – 92,8%, 2018 р. – 95,1%, 2019 р. – 97,2%). За досліджуваний період товариство збільшило розмір поточних зобов'язань з 1331,3 тис. грн до 3100,3 тис. грн, або в 2,3 рази.

8. У ТОВ «ХХХ» бухгалтерський облік здійснює бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером. Для конкретних бухгалтерів розроблені посадові інструкції, якими визначено коли їх службових обов'язків. Складові облікової політики, обрані для належної організації бухгалтерського обліку, затверджено наказом керівника підприємства. В товаристві встановлено графік документообігу, організовано для зберігання бухгалтерських документів поточний та постійний архіви, розроблено робочий план рахунків. На підприємстві застосовується автоматизована форма бухгалтерського обліку (бухгалтерська програма 1С «Бухгалтерія 8»). Виникнення та погашення кредиторської заборгованості по розрахунках з постачальниками та підрядниками в ТОВ «ХХХ» оформляється типовими формами первинних документів. Інформація з первинних документів узагальнюється в машинограмі «Аналіз рахунку 63», де ведеться синтетичний облік, та в машинограмах «Оборотна відомість по субрахунку 631» і «Оборотна відомість по субрахунку 632», де представлено аналітичний облік зобов'язань.

9. Аналіз діючої практики підприємств показав, що існує ряд недоліків в організації та методиці обліку зобов'язань, у тому числі розрахунків з постачальниками та підрядниками. Запропоновані зміни до діючого плану рахунків щодо поточних зобов'язань (виключення рахунків 61, 62; перейменування рахунків 66, 68; введення нових субрахунків до рахунку 68 «Розрахунки з іншими кредиторами») підвищать ефективність бухгалтерського обліку, його інформативність. До рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» доцільним вважається відкриття субрахунків другого порядку (6311 «Заборгованість, за якою строк оплати не настав»; 6312 «Заборгованість, не сплачена в строк»; 6313 «Заборгованість за пролонгованими договорами»), що забезпечить дієвість контролю та

поліпшення управління зобов'язаннями, а також реальну оцінку кредиторської заборгованості підприємства.

10. З метою посилення аналітичної цінності балансу, його інформативності, порівнянності показників, надання можливості користувачам фінансової звітності оцінити реальний стан кредиторської заборгованості підприємства, її якісний склад пропонується внесення змін до статті балансу (звіту про фінансовий стан) «Поточна кредиторська заборгованість за:» за рахунок введення додаткових статей «у тому числі не сплачена в строк» (коди рядків 1616, 1631), до статті «Інші поточні зобов'язання» (код рядка 1690) – статті «у тому числі не сплачена в строк» (код рядка 1691).

11. В управлінському обліку і дебіторську, і кредиторську поточні заборгованості необхідно групувати за строками непогашення (до 3 місяців; від 3 до 6 місяців; від 6 до 12 місяців), що буде сприяти налагодженню ефективної системи управління ними, своєчасному попередженню порушення термінів їх сплати. Визначені періоди спостереження забезпечать своєчасність прийняття ефективних управлінських рішень щодо зменшення боргів та зобов'язань. Для контролю за кредиторською заборгованістю слід використовувати розроблену аналітичну таблицю, яка містить інформацію про заборгованість кожного постачальника за сумами, договорами, строками погашення заборгованості за графіком і фактично, що надає можливість визначити за кожною операцією, здійсненою з постачальниками і підрядниками, дотримання встановлених у договорах строків постачання товарно-матеріальних цінностей (виконання робіт, надання послуг) і своєчасність розрахунків з ними.

12. Зроблено висновок, що в нормативних та рекомендаційних документах елементи облікової політики щодо зобов'язань прописано не чітко, представлено не в повному обсязі. Структура, набір елементів і послідовність їх викладення в наказі про облікову політику підприємства є предметом професійного судження головного бухгалтера та інших посадових

осіб з числа керівного складу. Запропоновано елементи облікової політики щодо зобов'язань за вимогами П(С)БО та МСФЗ, які сприятимуть дієвій організації бухгалтерського обліку та якісному складанню фінансової звітності на підприємствах.

13. Визначено, що вдосконалення аудиторської роботи залежить від комп'ютеризації облікових та аналітичних систем. При цьому, на шляху впровадження використання комп'ютерної техніки і технології в аудиті існує коло проблем. Обгрунтовано, що аудит в комп'ютерному середовищі – це якісно новий рівень аудиту, який набуває все більшого розповсюдження, особливо на підприємствах, які застосовують автоматизовану форму обліку. Впровадження обчислювальної техніки в процес аудиту дає змогу значно скоротити трудомісткість його проведення, створює нові можливості в організації і методиці проведення аудиту. Комп'ютеризація аудиту надає можливість розширити сферу аудиторської перевірки, збільшити кількість проведених процедур; знижує ризик аудитора, пов'язаний з вибірковою перевіркою. Для аудитора обробка економічної інформації за допомогою комп'ютера збільшить ефективність аудиторської роботи, скоротивши при цьому витрати, а також сприяє зменшенню кількості даних, що обробляються вручну, внаслідок чого у аудитора з'являється час для детальнішої перевірки документів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

1. Ляшенко А.Р. Зміст поняття «управлінський облік». *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу та фінансів в агропромисловому виробництві України*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених, студентів, аспірантів, 25 квітня 2018 року. Харків: ХНАУ, 2018. С. 46-48.

2. Ляшенко А.Р. Управління боргами та зобов'язаннями: Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем». Харків: ХНТУСГ, 2020. С. 403-406.

3. Ляшенко А.Р. Виробнича практика в Навчальному центрі ХНТУСГ: Матеріали внутрівузівської науково-практичної конференції за підсумками виробничої практики студентів спеціальності «Облік і оподаткування», 10 жовтня 2017 р., м. Харків. Х.: ХНТУСГ, 2017. С. 27-29.

4. Ляшенко А.Р. Облікова політика щодо дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання. *Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів*: Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 30 жовтня 2020 року / редкол.: Т.Г. Маренич [та ін.]; ХНТУСГ. Х.: «Стильна типографія», 2020. С. 72-75.

5. Ляшенко А.Р. Напрями удосконалення обліку зобов'язань підприємств. Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка: Збірник наукових праць. Х.:ХНТУСГ, 2020. Вип. 2. С. 5-11.

АНОТАЦІЯ

Середа А.Р. Облік та аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками (за даними ТОВ «XXX», м. Харків). – На правах рукопису.

Кваліфікаційна (магістерська) робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2020 р.

Кваліфікаційну (магістерська) роботу присвячено обґрунтуванню та розробці теоретичних і практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками на вітчизняних підприємствах.

Заборгованості, що з'являються у процесі фінансово-господарської діяльності підприємств, є наслідком діючої системи розрахунків. На підприємствах обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги приділяється не достатньо уваги. Від оперативності й правильності поданої інформації про стан кредиторської заборгованості залежить своєчасність вжиття заходів щодо її погашення і відображення у фінансовій звітності підприємства за звітний період. Важлива роль серед складових організації бухгалтерського обліку на підприємствах відводиться розробці та прийняттю якісної облікової політики щодо зобов'язань, що в кінцевому підсумку забезпечує ефективність прийнятих управлінських рішень і господарювання. Тому належна організація обліку та проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємствах сприяє зміцненню фінансового стану кожного суб'єкта господарювання.

У роботі розглянуто теоретичні засади обліку зобов'язань: визначення, критерії визнання, класифікацію та оцінку. Розкрито принципи та форми безготівкових розрахунків. Висвітлено сутність аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками та його нормативно-правове, фактографічне забезпечення. Проаналізовано динаміку ефективності виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ТОВ «XXX». Досліджено стан обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками в товаристві. Розкрито методику проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками та оформлення його результатів.

У процесі дослідження уточнено сутність понять «розрахунки», «зобов'язання», «кредиторська заборгованість», «кредитори»; удосконалено

методику аналітичного забезпечення на основі нових субрахунків другого порядку до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»; рекомендовано зміни до діючого типового плану рахунків щодо поточних зобов'язань; удосконалено структурну побудову балансу (звіту про фінансовий стан); обґрунтовано напрями формування та складові елементів облікової політики щодо зобов'язань за вимогами П(С)БО та МСФЗ; доведено доцільність класифікації поточної кредиторської заборгованості за відповідними строками непогашення; визначено необхідність організації внутрішнього аудиту, особливості та переваги проведення аудиту за допомогою автоматизованої системи.

Реалізація запропонованих напрямів удосконалення обліку та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками дозволить налагодити більш дієвий облік та контроль за станом кредиторської заборгованості, досягти раціоналізації управління зобов'язаннями, що призведе до значного підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності підприємств.

Ключові слова: облік, зобов'язання, кредиторська заборгованість, облікова політика, баланс, аудит.

SUMMARY

Sereda A.R. Accounting and audit of settlements with suppliers and contractors (according to XXX LLC, Kharkiv). – On the rights of the manuscript.

Qualification (master's) work for obtaining the educational and qualification level «Master» in the specialty 071 «Accounting and Taxation». – Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Kharkiv, 2020.

Qualification (master's) work is devoted to the substantiation and development of theoretical and practical recommendations for improving the

accounting and audit of settlements with suppliers and contractors at domestic enterprises.

Debts arising in the process of financial and economic activities of enterprises are a consequence of the current system of settlements. At the enterprises of the account of accounts payable for the goods, works, services not enough attention is paid. The timeliness and correctness of the information provided on the status of accounts payable depends on the timeliness of measures to repay it and reflect it in the financial statements of the enterprise for the reporting period. An important role among the components of the organization of accounting in enterprises is given to the development and adoption of a quality accounting policy for liabilities, which ultimately ensures the effectiveness of management decisions and management. Therefore, the proper organization of accounting and audit of settlements with suppliers and contractors in enterprises helps to strengthen the financial condition of each entity.

The paper considers the theoretical foundations of accounting for liabilities: definition, recognition criteria, classification and evaluation. The principles and forms of non-cash payments are revealed. The essence of the audit of settlements with suppliers and contractors and its regulatory, factual support is highlighted. The dynamics of efficiency of production and economic activity and financial condition of XXX LLC are analyzed. The state of accounting and audit of settlements with suppliers and contractors in the company is studied and the peculiarities of the organization of accounting are highlighted. The method of conducting an audit of settlements with suppliers and contractors and registration of its results is revealed.

The study clarifies the essence of the concepts "settlements", "liabilities", "accounts payable", "creditors"; improved the methodology of analytical support on the basis of new sub-accounts of the second order to account 63 "Settlements with suppliers and contractors"; recommended changes to the current standard chart of accounts for current liabilities; improved structural construction of the balance sheet (statement of financial position); the directions of formation and components of the elements of the accounting policy on liabilities under the requirements of UAS and

IFRS are substantiated; the expediency of classification of current accounts payable according to the corresponding terms of non-repayment is proved; identified the need for internal audit, features and benefits of auditing using an automated system.

Implementation of the proposed areas of improvement of accounting and auditing of payments to suppliers and contractors will establish more effective accounting and control over accounts payable, achieve rationalization of liability management, which will significantly increase the efficiency of financial and economic activities of enterprises.

Key words: accounting, liabilities, accounts payable, accounting policy, balance sheet, audit.